

Nd. **449. Frumvarp til laga** [259. mál]
um skattkerfisbreytingu.

(Lagt fyrir Alþingi á 94. löggjafarþingi, 1973—1974.)

I. KAFLI

**Um breyting á lögum nr. 68 15. júní 1971, um tekjuskatt og eignarskatt,
lögum nr. 7 23. mars 1972 og lögum nr. 60 30. apríl 1973,
um breyting á þeim lögum.**

1. gr.

Í stað „55 000 kr.“ í A-lið 13. gr. laga nr. 68/1971 komi: 84 700 kr.
Í stað „25 000 kr.“ í 1. mgr. D-liðs 13. gr. sömu laga komi: 38 500 kr. og í
stað „15 000 kr.“ í 5. mgr. D-liðs 13. gr. komi: 23 000 kr.

2. gr.

Í stað „800 kr.“ í 1. mgr. 14. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 1. gr. laga nr. 60/1973,
komi „1 232 kr.“
Í stað „5 000 kr.“ í 2. mgr. 14. gr. laga nr. 68/1971 komi „7 700 kr.“

3. gr.

16. gr. laga nr. 68/1971 (sbr. 8. gr. 1. nr. 7/1972) orðist svo:

Frá hreinum tekjum heimilistastra manna hér á landi, eins og þær eru ákveðnar skv. lögum þessum, skal draga sem hér segir:

- A. Fyrir einstaklinga 238 000 kr.
- B. Fyrir hjón 355 000 kr.; telji þau fram hvort í sínu lagi, sbr. 2. mgr. 3. gr., 238 000 kr. hjá hvoru.
- C. Fyrir hvert barn, sem er á framfæri skattþegns og ekki fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs, þegar skattur er lagður á, 50 000 kr. Hér með teljast stjúpbörn, kjörbörn og fósturbörn, sem meðlag er ekki greitt með.

Ef foreldrar búa saman ógift, skal frádráttur vegna barna skiptast til helminga milli þeirra. Búi foreldrar ekki saman og annað þeirra hefur barn hjá sér, en hitt greiðir meðlag, skal frádráttur einnig skiptast til helminga milli þeirra. Meðlagsgreiðsla skal ekki talin til tekna hjá því foreldri, sem við henni tekur, og ekki til frádráttar hjá því foreldri, sem innir hana af hendi.

Ef einstætt foreldri (stjúeforeldri, kjöforeldri, fósturforeldri) heldur heimili og framfærir þar börn sín, má það draga frá skattskyldum tekjum auk frádráttar skv. 1. mgr. upphæð, er nemur 96 000 kr., að viðbættum 11 000 kr. fyrir hvert barn.

Frá tekjum þeirra, sem eru á framfæri í foreldrahúsum eða við nám, skal draga það, sem útheimtis þeim til framfæris eða menningar, eftir nánari ákvörðun skatt-yfirvalda.

Um heimild skattstjóra til að veita aukinn frádrátt og lækka tekjuskatt fer eftir því, sem segir í 52. gr.

4. gr.

25. gr. laga nr. 68/1971 (sbr. 11. gr. 1. nr. 7/1972 og 5. og 6. gr. 1. nr. 60/1973) orðist svo:

- I. Tekjuskattur þeirra manna, sem tekjuskattskyldir eru samkvæmt lögum þessum, skal reiknast svo:

Af fyrstu 100 000 kr. skattgjaldstekjum greiðist 20%, af 100 000—200 000 kr. tekjum greiðist 30%, en af tekjum yfir 200 000 kr. greiðist 40%.

- II. Heimilisföstum mönnum hér á landi, sem skattskyldir eru skv. lögum þessum, sbr. 1. gr., skal veita skattaflátt frá tekjuskatti eins og hann er ákveðinn skv.

I. tl. þessarar greinar. Skattaflátturinn skal vera sem hér segir:

- A. Fyrir einstaklinga 11 000 kr.
- B. Fyrir hjón 18 500 kr.; telji þau fram hvort í sínu lagi, 11 000 kr. hjá hvoru.
- C. Fyrir hvert barn, sem er á framfæri skattþegns og ekki fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs, þegar skattur er á lagður, 3 300 kr. Hér með teljast stjúpbörn, kjörbörn og fósturbörn, sem meðlag er ekki greitt með. Ef foreldrar búa saman ógift, skal skattafláttur vegna barna skiptast til helminga milli þeirra. Búi foreldrar ekki saman og annað þeirra hefur barn hjá sér, en hitt greiðir meðlag, skal skattafláttur einnig skiptast til helminga milli þeirra.
- D. Fyrir einstætt foreldri, sem heldur heimili og framfærir þar börn sín, 6 500 kr. auk afsláttar skv. A-lið og 600 kr. fyrir hvert barn auk afsláttar skv. C-lið.

Skattafláttur skv. liðum A—D að framan má þó aldrei verða meiri en 6% af skattskyldum tekjum framteljanda skv. 7. gr. að teknu tilliti til ákvæða 8. gr., 10. gr., A-liðar 11. gr., sbr. 15. gr., 1. mgr. B-liðar 11. gr., C-liðar 11. gr. og 2. mgr. 16. gr. laga nr. 68/1971, sbr. lög nr. 7/1972 og lög nr. 60/1973.

Sé manni ákveðinn hærri skattafláttur, skv. liðum A.—D. og málsgreininni næstu hér að framan, en nemur tekjuskatti skv. I. tl., og þá eins þegar tekjuskattur skv. I. tl. er enginn, skal rikissjóður leggja fram fjárhæð sem þessum mun nemur. Þessu fé skal fyrir hvern mann ráðstafað sem hér segir og í þessari forgangs röð meðan það endist:

1. Til greiðslu þinggjalda, sem á manninn eru lögð á greiðsluárinu.
 2. Til greiðslu útsvars og annarra gjalda til sveitarsjóðs, sem á manninn eru lögð á greiðsluárinu, að undanskildum fasteignagjöldum.
 3. Sé framlag ríkissjóðs skv. 3. mgr. þessa liðar hærra en greiðslur skv. 1. og 2. hér að framan, skal því, sem umfram þær er, ráðstafað sem hér segir:
 - a. Til jöfnunar á námskostnaði, sbr. lög nr. 69/1972, og til Lánasjóðs íslenskra námsmanna eða annarrar fjárhagsaðstoðar ríkisins við námsmenn, þegar í hlut eiga menn, sem njóta frádráttar vegna námskostnaðar á skattárinu.
 - b. Til greiðslu ógoldinna þinggjalda mannsins frá fyrri árum og síðan til greiðslu fasteignagjalda hans og ógoldinna gjalda til sveitarsjóðs frá fyrri árum, þegar í hlut eiga aðrir menn en um gat í a. hér að framan.
 4. Sé fé enn óráðstafað að loknum greiðslum skv. 1. til 3. hér að framan, skal hann greiddur viðkomandi manni.

Ráðherra ákveður með sérstakri reglugerð alla meðferð skattafsláttar skv. þessum lið.

Þar sem innheimta þinggjalda og gjalda til sveitarsjóðs er sameiginleg, er heimilt í reglugerð þessari að kveða svo á, að þinggjöld og gjöld til sveitarsjóðs skuli vera samhliða í forgangs röðinni.
- III. Skattgjald þeirra félaga og stofnana, er um ræðir í 5. gr., skal vera 53% af skattgjaldstekjum.
- IV. Tekjuskatt, sem ekki nær 100 kr. að frádregnum skattafslætti skv. lið II þessarar greinar, skal fella niður við álagningu.
- V. Tekjuskatt, að frádregnum skattafslætti skv. lið II þessarar greinar, þeirra manna, sem náð hafa 67 ára aldri á skattárinu, eða áttu rétt til örorkulífeyris samkvæmt lögum nr. 67/1971, um almannatryggingar, með áorðnum breytingum, skal lækka sem hér segir:
- A. Tekjuskatt, 10 000 kr. eða lægri hjá einstaklingum og 16 000 kr. eða lægri hjá hjónum, skal fella niður.
 - B. Tekjuskatt einstaklinga á bilinu frá 10 000 til 50 000 kr. skal lækka um fjárhæð, sem nemur 10 000 kr., að frádregnum fjórðungi þeirrar fjárhæðar, sem óskertur tekjuskattur er hærri en 10 000 kr.
 - C. Tekjuskatt hjóna á bilinu frá 16 000 til 80 000 kr. skal lækka um fjárhæð, sem nemur 16 000 kr., að frádregnum fjórðungi þeirrar fjárhæðar, sem óskertur tekjuskattur er hærri en 16 000 kr.

5. gr.

53. gr. laga nr. 68/1971 (sbr. 10. gr. l. nr. 60/1973) orðist svo:
 Skylt er að hækka eða lækka þær fjárhæðir, sem um ræðir í A- og D-liðum 13. gr., 14. gr. og 16. gr., svo og þrepin í skattstiga þeim, sem um ræðir í I. lið 25. gr. og fjárhæðir í II. og V. lið þeirrar greinar, í samræmi við skattvísitölu, sem ákveðin skal í fjárlögum ár hvert, í fyrsta sinn í fjárlögum fyrir árið 1975.

II. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 10 22. mars 1960, um söluskatt, sbr. lög nr. 7/1963, lög nr. 61/1964, lög nr. 76/1967 og lög nr. 3/1970.

6. gr.

1. gr. laganna (sbr. 1. gr. l. nr. 61/1964) orðist svo:
 Greiða skal í ríkissjóð söluskatt af innlendum viðskiptum og innfluttum vörum til eigin neyslu eða nota innflytjenda, eins og nánar er mælt fyrir um í lögum þessum.

Ríkissjóður greiðir Jöfnunarsjóði sveitarfélaga 8% — átta af hundraði — skatts þess, sem um ræðir í 1. mgr.

Auk skatts þess, sem um ræðir í 1. mgr., skal greiða í ríkissjóð söluskattauka og gilda ákvæði II. og IV. kafla laga þessara um söluskattaukann.

7. gr.

1. mgr. 2. gr. laganna (sbr. 1. gr. 1. nr. 3/1970) orðist svo:

Af andvirði seldrar vöru og verðmæta, endurgjaldi fyrir hvers konar starfsemi og þjónustu, úttekt til eigin nota og af innfluttum vörum til eigin neyslu eða nota innflytjenda skal greiða 11% — ellefu af hundraði — söluskatt og auk þess 5% — fimm af hundraði — söluskattauka eftir því, sem nánar er ákveðið í lögum þessum.

8. gr.

12. gr. laganna (sbr. 2. gr. 1. nr. 3/1970) orðist svo:

Ráðherra setur með reglugerð ákvæði um framtöl, framtalsfresti, álagningu, innheimtu, gjalddaga og eindaga söluskatts.

Skattstjóri skal rannsaka söluskattskýrslu og leiðréttu skattinn, ef hann er rangt tilgreindur. Einnig skal skattstjóri áætla söluskatt af viðskiptum þeirra, sem ekki hafa skilað fullnægjandi söluskattskýrslu innan tilskilins tíma

Hafi einhver, sem greiða skal söluskatt, eigi gert fullnægjandi skil á eindaga, skal hann sæta viðurlögum samkvæmt 21. gr.

Innheimtumaður getur látið lögregluna stöðva atvinnurekstur þeirra aðila, sem ekki gera fullnægjandi skil á skattinum eða viðurlögum, skv. 21. gr., á tilskildum tíma, með því m. a. að setja starfsstöðvar, skrifstofur, útsölur, tæki og vörur undir innsigli, þar til full skil eru gerð.

9. gr.

Við 15. gr. bætist ný mgr. svo hljóðandi:

Hafi skattstjóri grun um, að verulegur undandráttur á söluskatti hafi átt sér stað, skal hann senda ríkisskattstjóra skýrslu um málið. Þegar ríkisskattstjóra hefur borist slík skýrsla, skal hann, ef hann telur ástæðu til, hefja rannsókn í málinu sjálfur eða fela hana skattstjóra.

10. gr.

16. gr. laganna orðist svo:

Ríkisskattstjóri skal hafa eftirlit með störfum skattstjóra og sjá um, að sem best samræmi sé í söluskattsákvörðunum hvarvetna á landinu. Hann skal leiðbeina skattstjórum um allt, er að söluskattsákvörðunum og söluskattsframtali lýtur, m. a. með því að senda þeim jafnharðan eftirrit af dómum og úrskurðum, sem almennt gildi hafa.

Ríkisskattstjóri og skattrannsóknastjóri geta af sjálfsdáðum rannsakað hvert það atriði, er varðar framkvæmd laga þessara, og skal rannsóknadeild við embætti ríkisskattstjóra hafa með höndum rannsóknir samkvæmt lögum þessum. Getu þessir aðilar í því skyni krafist allra upplýsinga hjá söluskattskyldum aðilum og öðrum, sem framkvæmd þessara laga varðar, á sama hátt og skattstjórar skv. 15. gr. Einnig hafa þeir heimild til að taka skýrslur af hverjum þeim, sem ætla má, að geti gefið upplýsingar, er máli skipta.

Nú telur ríkisskattstjóri ástæðu til að breyta ályktun skattstjóra um söluskattsákvörðun, og getur hann þá gert aðila söluskatt að nýju. Ætíð skal gera aðila viðvart í ábyrgðarbréfi, áður en söluskattur er reiknaður að nýju samkvæmt þessari grein. Heimilt er aðila að kæra slíka álagningu til ríkisskattanefndar eftir ákvæðum 13. gr.

11. gr.

17. gr. laganna (sbr. 3. gr. l. nr. 3/1970), er telja skal til II. kafla, orðist svo: Ráðherra er heimilt að ákveða, að í öllum verslunum, sölu- eða afgreiðslu- stöðum, þar sem söluskattur er innheimtur, skuli taka upp peningakassa, sem auðvelt sé að stimpla í öll söluskattskyld viðskipti, þannig að eftirlitsmenn fjármálaráðu- neytisins geti gengið úr skugga um, að allur innheimtur söluskattur komi fram. Ráðherra getur sett nánari reglur um framkvæmd á ákvæðum þessarar greinar.

12. gr.

21. gr. laganna orðist svo:

Sé söluskattur ekki greiddur á tilskildum tíma, skal aðili sæta viðurlögum til viðbótar skatti samkv. söluskattskýrslu. Sama gildir, ef söluskattskýrslu hefur ekki verið skilað eða verið ábótavant og söluskattur því áætlaður, nema aðili hafi greitt fyrir eindaga söluskattsins upphæð, er til áætlunar svarar, eða gefið fyrir lok kærufrests fullnægjandi skýringu á vafaatriðum.

Viðurlög skv. 1. mgr. skulu vera sem hér segir:

1. 2% viðurlög af þeirri upphæð, sem vangreidd er, fyrir hvern byrjaðan virkan dag eftir eindaga, þó ekki hærri en 10%.
2. 1½% viðurlög til viðbótar af vangreiddri upphæð fyrir hvern byrjaðan mánuð, talið frá og með 16. degi næsta mánaðar eftir eindaga.

Við útreikning á viðurlögum á áætlaðan söluskatt telst eindagi sá sami og eindagi söluskatts þess mánaðar, sem áætlað er fyrir. Sama gildir um viðurlög á vangreiddan eða ógreiddan söluskatt eldri tímabila.

Sendi aðili fullnægjandi söluskattskýrslu innan kærufrests, skal hann greiða söluskatt samkvæmt skýrslunni auk viðurlaga skv. 2. mgr. þessarar greinar. Kæri aðili áætlaðan söluskatt, skal hann greiða söluskatt samkvæmt kærúrskurði auk viðurlaga skv. 2. mgr. þessarar greinar.

Komi í ljós, að aðila, sem greiða átti söluskatt, hafi ekki verið áætlaður skattur eða áætlun verið lægri en sá skattur, sem honum bar að greiða, skal hann greiða þann skatt, sem honum bar, auk viðurlaga skv. 2. mgr. þessarar greinar.

Fella má niður viðurlög samkvæmt 2. mgr. þessarar greinar, ef aðili færir gildar ástæður sér til afsökunar, og geta skattyfirvöld metið það í hverju tilviki, hvað telja skuli gildar ástæður í þessu sambandi. Breyta má fyrri áætlun eftir lok kærufrests, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, og fær aðili þá kærufrest að nýju, nema um lækkun á fyrri áætlun hafi verið að ræða.

Heimilt er að áætla söluskatt aðila, ef í ljós kemur, að söluskattskýrsla styðst ekki við tilskilið bókhald skv. lögum nr. 51/1968 eða ákvæði reglugerðar um söluskatt um tilhögun bókhalds. Jafnframt er heimilt að áætla söluskatt aðila, ef í ljós kemur, að færsla á sölu í bókhald eða öðrum þeim þáttum, sem söluskattskýrsla á að byggjast á, styðst ekki við þau gögn, sem ákvæði reglugerðar um söluskatt mæla fyrir um, eða ef bókhald og þau gögn, sem liggja fyrir um fjárhæðir á söluskattskýrslu, verða ekki talin nægilega örugg. Enn fremur er heimilt að áætla söluskatt aðila, ef ekki er lagt fram bókhald eða þau gögn, sem skattyfirvöld kunna að biðja um til sannprófunar á söluskattskýrslu, sbr. 15. gr. Ákvæði 2. mgr. þessarar greinar eiga einnig við um áætlanir skv. þessari málsgrein.

Sé skattur vanreiknaður eða viðskipti dregin undan, má gera aðila að greiða söluskatt 6 ár aftur í tímann, talið frá byrjun þess árs, þegar álagning fer fram. Fari fram rannsókn við embætti ríkisskattstjóra eða fyrir dómstólum á söluskattskilum aðila, reiknast heimild til endurreiknings frá byrjun þess árs, þegar rannsókn hófst.

13. gr.

25. gr. laganna orðist svo:

Ef aðili vanrækir tilkynningarskyldu sína samkvæmt 2. og 4. mgr. 11. gr., misnotar skírteini það, sem um ræðir í 3. mgr. 11. gr., eða vanrækir skyldu sína

til að halda tilskilið bókhald, sbr. 27. gr. þessara laga, skal hann sæta sektum, allt að kr. 100 000, enda liggja ekki við brotinu þyngri refsingar samkvæmt öðrum lögum. Sömu sektum má beita þann, sem vanrækir eða tregðast við að veita upplýsingar eða láta í té aðstoð, skýrslur eða gögn, svo sem ákveðið er í lögum þessum.

Skýri söluskattskyldur aðili rangt frá einhverju því, er máli skiptir um söluskatt hans, og það hefur í för með sér, að hann greiðir lægri söluskatt en honum ber, skal hann auk hins undandregna söluskatts ásamt viðurlögum samkvæmt 21. gr. greiða sekt í ríkissjóð, er nema má allt að tífaldri fjárhæð hins undandregna söluskatts. Sömu sektum má beita þann, sem eigi hefur skilað söluskattskýrslu og afhent söluskatt á lögmæltum tíma.

Komi fram þau atvik, sem lýst er í 2. mgr., við skipti á dánarbúi, skal greiða úr búinu, auk hins undandregna söluskatts og viðurlaga samkvæmt 21. gr., tvöfalda fjárhæð hins undandregna söluskatts sem sekt.

Sektir samkvæmt 2. og 3. mgr. má reikna 6 ár aftur í tímann miðað við upphaf rannsóknar.

Nefnd, sem starfar samkvæmt 6. mgr. 48. gr. laga nr. 68/1971, um tekjuskatt og eignarskatt, sbr. 18. gr. laga nr. 7/1972, skal ákveða sektir samkvæmt 1. og 2. mgr., nema ríkisskattstjóri eða sökunautur óski, að málinu verði vísað til dómstóla. Skattyfirvöld ákveða sektir samkvæmt 3. mgr.

Sektir samkvæmt 1. og 2. mgr., sem úrskurðaðar eru af nefnd samkvæmt 5. gr. skal gera á hendur hinum söluskattskylda aðila, hvort sem það er maður eða lögpersóna. Þær skulu njóta lögtaksréttar, og beita má ákvæðum 4. mgr. 12. gr. við innheimtu þeirra.

14. gr.

26. gr. laganna orðist svo:

Afhandi söluskattskyldur aðili eigi á lögmæltum tíma þann söluskatt, er hann hefur innheimt eða bar að innheimta, eða séu framin önnur brot gegn lögum þessum, sem eigi eru úrskurðuð af nefnd eða skattyfirvöldum samkvæmt 5. mgr. 25. gr., varðar það sektum allt að kr. 10 000 000. Ef um ítrekuð brot eða miklar sakir er að ræða, má auk sektar koma varðhald eða fangelsi allt að 6 árum.

Ákvæðum almennra hegningarlaga um sviptingu starfsréttinda og um hlutdeild skal beita um brot gegn lögum þessum.

Nú hefur maður, sem er í fyrirsvari félags, stofnunar, samtaka eða annars lögaðila, framið athæfi, sem er refsivert samkvæmt 1. mgr., og er þá rétt að dæma nefndum lögaðila einnig fésekt samkvæmt 1. mgr. og sviptingu starfsréttinda, sbr. 2. mgr., enda sé brotið drýgt til hagsbóta fyrir lögaðilann eða hann hafi haft ágóða af brotinu.

15. gr.

Við 27. gr. bætist ný mgr. svo hljóðandi:

Þá má ákveða í reglugerðinni, að söluskatt, söluskattauka, viðlagagjald af söluskattstofni, sbr. lög nr. 4/1974, og sérstakt gjald af söluskattstofni til að draga úr áhrifum olíuverðhækkana, sbr. lög nr. 5/1974, megi leggja á og innheimta í einu lagi og nefna til hagræðis safnheitinu: sölugjald. Ríkisbókhaldið skal síðan skipta sölugjaldinu milli aðila, eftir því sem lög mæla fyrir.

III. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 14 15. mars 1965, um launaskatt, og lögum nr. 101 21. desember 1973, um breyting á þeim lögum.

16. gr.

1. gr. laganna (sbr. 1. gr. l. nr. 101/1973) orðist svo:

Leggja skal á launagreiðendur almennan launaskatt, að fjárhæð 2% af greiddum um vinnulaunum og hvers konar atvinnutekjum öðrum en tekjum sjómanna á

islenskum fiskiskipum, þar með töldum tekjum hlutaráðinna landmanna, sem aflað er í tengslum við úthald skipanna til fiskveiða, og tekjum af landbúnaði, svo sem ákvæðið er í lögum þessum.

Skattur þessi rennur til Byggingarsjóðs ríkisins sem stofnfjárframlag.

17. gr.

Ákvæði til bráðabirgða (sbr. l. nr. 101/1973) orðist svo:

Frá 1. apríl 1974 og til loka ársins 1974 skal fjárhæð almenns launaskatts samkvæmt 1. gr. nema 3½% og renna 1½% í ríkissjóð. Ákvæði 10. gr. laga þessara eiga einungis við um hluta Byggingarsjóðs af innheimtum launaskatti.

IV. KAFLI

Ýmis ákvæði.

18. gr.

Við útreikning kaupgreiðsluvísitölu skal Kauplagnesnefnd ekki taka tillit til þeirrar hækkunar á vísitölu framfærslukostnaðar, sem hlýst af 5% söluskattauka skv. 7. gr. þessara laga. Kauplagnesnefnd skal meta hverju sinni, hve miklu þessi hækkun nemur.

19. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. I. kafli laganna kemur til framkvæmda við álagningu skatta til ríkissjóðs fyrir skattárið 1973. II. kafli kemur þegar til framkvæmda. III. kafli tekur gildi 1. apríl 1974.

Úr gildi falla lög nr. 61/1964, um breyting á lögum nr. 10/1960, um söluskatt, og lög nr. 3/1970, um breyting á sömu lögum.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Hafi fyrir gildistöku laga þessara verið gerður samningur um sölu vöru, vinnu eða þjónustu, sem söluskattskyld er, en afhending hins selda og greiðsla skyldi fara fram eftir gildistöku þeirra, skal kaupandi greiða viðbót við samningsgreiðsluna, sem svarar söluskattauka skv. 8. gr. laga þessara, nema sannað sé, að söluskattaukinn hafi verið talinn með í kaupverðinu við ákvörðun þess.

II.

Nú hefur innflytjandi, áður en lög þessi ganga í gildi, afhent til tollmeðferðar skjöl, sem að öllu leyti eru fullnægjandi, til þess að hægt sé að tollafgreiða viðkomandi vöru þegar í stað, og skal þá ekki heimta af henni söluskattauka skv. j-lið 4. gr. laga nr. 10/1960, sbr. 8. gr. þessara laga, en þó því aðeins, að vara sé tollafgreidd innan 6 daga frá gildistöku laga þessara.

III.

Í þeim mánuði, er lög þessi taka gildi, skulu framteljendur skila tveimur framtalsskýrslum, annarri vegna söluskattskyldrar starfsemi frá 1. degi mánaðarins til og með gildistöku dags þessara laga, en hinni vegna sömu starfsemi frá og með næsta degi eftir gildistöku dags og til loka mánaðarins. Skattyfirvöld geta krafist hvers konar upplýsinga af söluskattskyldum aðilum um skiptingu viðskipta milli þessara tveggja tímabila, þar á meðal upplýsinga um dreifingu viðskipta eftir árstíma á þessu og fyrri árum.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp það, sem hér er lagt fyrir Alþingi, felur í sér miklar breytingar á lögum um tekjuskatt og eignarskatt til lækkunar á beinum sköttum og á lögum um söluskatt, til tilsvareandi hækkunar á óbeinum sköttum. Frumvarpið felur einnig í sér hliðarráðstafanir til að tryggja, að skattkerfisbreytingin feli í sér sem jafnastar hagsbætur fyrir alla launþega, einnig þá tekjuskattlausu. Auk þess felur frumvarpið í sér breytingu á lögum um launaskatt og ákvæði um útreikning kaupgreiðsluvísitölu.

Frumvarpið er flutt í samræmi við yfirlýsingar um skattamál og húsnæðismál, sem ríkisstjórnin gaf hinn 26. febrúar s. l. til þess að greiða fyrir gerð almennra kjarasamninga. Við endanlega gerð frumvarpsins hefur verið haft samráð við fulltrúa ASÍ, og telja þeir efni þess vera í samræmi við yfirlýsingarnar. Yfirlýsingin um skattamál fer hér á eftir, en ASÍ féllst fyrir sitt leyti á efni hennar og var það staðfest við undirritun kjarasamninganna.

„Yfirlýsing um skattamál.

Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir, að breytingar verði gerðar á skattalögum í samræmi við eftirfarandi:

1. Tekjuskattur einstaklinga 1974 verði lækkaður, þannig að heildarfjárhæð álagðra skatta á forsendum tekjuáætlunar fjárlaga lækki um ca. 2700 milljónir kr. sbr. breytingar á skattstiga og persónufrádrætti skv. tölul. 2 hér á eftir. Á móti þessari lækkun komi hækkun söluskatts frá 1. mars 1974 að telja 5%-stig.
2. Við lækkun tekjuskattsins verði miðað við skattstiga og persónufrádrátt sem hér segir:

a. Skattstigi tekjuskatts verði:

	Jaðarskattur
0—100 þús. kr. verði	20%
100—200 þús. kr. verði	30%
200 og þar yfir verði	40%

b. Persónufrádráttur eða önnur persónuúvilnun verði þannig, að hún sé ígildi persónufrádráttar:

Hjón	425 000 kr.
Einhleypur	280 000 —
Barn	58 000 —

Endanlegar tölur um skattprósentur og/eða persónufrádrátt ráðist af því, hvernig nauðsynlegar hliðarráðstafanir vegna hinna tekjulægstu verða framkvæmdar, en við það verði miðað, að tekjuskattur verði ekki greiddur af lægri tekjum en ofangreindur persónufrádráttur segir til um.

3. Í lögum um breyting á lögum um tekjuskatt verði ákvæði til þess að tryggja, að engum launþegahópum verði íþyngt með þessari kerfisbreytingu. Lagt er til, að þær hliðarráðstafanir, sem til þessa eru hugsaðar, verði í formi sérstaks skattafsláttar, sem nýtist bæði til þess að lækka tekjuskatt og önnur opinber gjöld. Við ákvörðun skattafsláttarreglna verði við það miðað, að þær hagsbætur, sem í kerfisbreytingunni felast, verði sem jafnastar fyrir alla launþega án tillits til tekna.

Ef reiknaður skattafsláttur nýtist ekki til lækkunar skatta, eða annarra skulda viðkomandi gjaldþegns við ríkis- eða sveitarsjóð, má t. d. verja eftirstöðvum til þess að auka með félagslegum hætti fjárhagsaðstoð við námsmenn, eða til beinnar útgreiðslu, ef þannig stendur á.

4. Útreikningi kaupgreiðsluvísitölu verði breytt þannig, að hækkun framfærsluvísitölu vegna framangreindrar söluskattshækkunar verði ekki reiknuð með í kaupgreiðsluvísitölunni.

Frekari viðræður um K-vísitölukerfið og stöðu skattbreytinga í því verði teknar upp á öðrum vettvangi.

5. Endurskoðun tekjuöflunar ríkisins.

Haft verði samráð við fulltrúa launþegasamtakanna um endanlega gerð lagafrumvarps þess (eða þeirra), sem ríkisstjórnin hyggst flytja til þess að framkvæma 1.—4. hér að framan. Með tillögum, sem lýst er hér að framan, er mikilvægt skref stigið í þá átt að lækka beina skatta og taka upp almennt skattafsláttarkerfi. Við framhaldsendurskoðun yrði unnið að því að einfalda tekjuskattinn og e. t. v. sameina algengustu bætur almannatryggingakerfisins (einkum fjölskyldubæturnar) þeim vísi að skattafsláttarkerfi, sem hér er ráðgerður. Þar með væri stefnt að því að sameina og samræma tekjuskjortingarafskipti ríkisins í almennu tekjujöfnunarkerfi. Við þessa endurskoðun yrði tryggt, að byrði beinna skatta þyngdist ekki frá því, sem að er stefnt með tillögum í 1. og 2. hér að framan. Endurskoðun söluskatts með upptöku virðisaukaskatts í hans stað á næstu árum fyrir augum, yrði einnig liður í þessu samráði. En með þeim breytingum yrði m. a. stefnt að því að létta óbeinum sköttum af framleiðslu- nauðsynjum.

Fulltrúar ASÍ leggja á það áherslu, að með því að fallast á 5%-stiga hækkun söluskatts, sé tekið mið af skertri álagningu á árinu 1974. Á árinu 1975 verði því að taka tillit til þess, við skattaákvæðanir, þannig að þá verði metið hvað 5%-stiga hækkun á söluskatti nemi yfir árið og jafnframt, hve skattalækkun þá nemi miklu samkvæmt nýja skattstiganum og að því leyti sem söluskatturinn verður talinn nema hæri upphæð, þá verði sá hluti sem umfram er metinn inn í kaupjaldsvísitölu.“

Á kjaramálaráðstefnu Alþýðusambands Íslands í Reykholti 27. og 28. ágúst 1973 og í Reykjavík 12. og 13. október 1973 voru samþykktar ályktanir um skattamál, þar sem lagt var til, að tekjuskattar einstaklinga yrði lækkaðir verulega. Af þessu tilefni tók ríkisstjórnin upp viðræður við Alþýðusambandið og má skoða yfirlýsinguna hér að framan sem niðurstöðu þessara viðræðna.

Ríkissjóður getur ekki misst verulegar tekjur af tekjuskatti einstaklinga án þess að fá í staðinn aðrar tekjur, og er því lagt til að færa þessa skattbyrði yfir í form sérstaks söluskattauka. Felur frumvarpið hér að framan í sér þessar breytingar.

Nauðsynleg söluskattshækkun samhliða tekjuskattslækkun veldur þyngingu skattbyrðar þeirrar, sem lítinn eða engan tekjuskatt hafa greitt skv. gildandi reglum. Í viðræðum ríkisstjórnarinnar og ASÍ var því talið nauðsynlegt að gera hliðarráðstafanir til að tryggja hlut hinna lægst launuðu í þessari breytingu.

Í 2. tl. yfirlýsingarinnar að framan er skýrt frá skattstiga þeim og persónufrádrætti, sem heildarfjárhæð tekjuskattslækkunarinnar miðast við, áður en tekið er tillit til áðurgreindra hliðarráðstafana. Eins og segir í b-lið 2. tl. yfirlýsingarinnar er þar gert ráð fyrir, að endanlegar tölur um skatthlutföll og/eða persónufrádrátt ráðist af því, hvernig framkvæmdar verði þessar nauðsynlegu hliðarráðstafanir til að tryggja sem jafnastar hagsbætur allra launþega.

Frumvarpið gerir ráð fyrir, að þessu marki verði náð með sérstökum skattafslætti, sem veittur verði öllum framteljendum, einnig þeim, sem ekki bera tekjuskatt, skv. sérstökum reglum, sem nánar verður vikið að hér á eftir. Þessi skattafsláttur er ígildi persónufrádráttar, og því er nauðsynlegt að breyta persónufrádrætti nokkuð frá því, sem nefnt er í 2. tl. yfirlýsingarinnar, eins og þar er reyndar gert ráð fyrir. Er þá miðað við, að tekjuskattur verði ekki greiddur af lægri tekjum en persónufrádráttur skv. 2. gr. yfirlýsingarinnar segir til um og skatthlutföll verði ekki hærrí en þar er nefnt.

Í fjárlögum ársins 1974 er innheimtur tekjuskattur einstaklinga áætlaður 5 864 mkr. að meðtöldu byggingarsjóðsgjaldi. Þessi áætlun er á því reist, að álagður tekjuskattur einstaklinga verði 6 400 mkr. Helstu forsendur þessara áætlana eru

þær, að meðalbreyting tekna milli áráanna 1972 og 1973 verði 25—26%, og að innheimta tekjuskatts verði með líkum hætti og 1973.

Sú lækkun tekjuskatts, sem frumvarpið felur í sér, veldur því, að álagður tekjuskattur einstaklinga verður 3 700 mkr., miðað við forsendu tekjuáætlunar fjárlaga um tekjur skattþegna á árinu 1973.

Hér er þannig um að ræða lækkun álagðs tekjuskatts um 2 700 mkr. eða um 42%.

Auk lækkunar tekjuskatts hjá þeim, sem tekjuskatt bera, gerir frumvarpið ráð fyrir „neikvæðum“ tekjuskatti, þ. e. skattafslætti, sem einnig kemur þeim til góða, sem ekki bera tekjuskatt.

Kostnaður ríkissjóðs af skattafsláttarkerfinu á árinu 1974 er áætlaður 550 mkr., en megintilgangur þess er að tryggja hag hinna tekjulægri.

Í samræmi við 1. t. l. yfirlýsingarinnar að framan er gert ráð fyrir viðauka við nógildandi almennan söluskatt, sem nemur 5% af söluskattstofni, frá gildistöku laganna, sem allur renni í ríkissjóð til að bæta honum tekjutap vegna lækkunar tekjuskatts einstaklinga frá því, sem gert var ráð fyrir í fjárlögum ríkisins 1974. Enn fremur er þessari hækkun söluskatts ætlað að mæta auknum útgjöldum ríkissjóðs vegna kerfisbreytingarinnar, aðallega útgjöldum vegna skattafsláttarkerfisins.

Í fjárlögum ársins 1974 er innheimtur söluskattur í ríkissjóð áætlaður 6 702 mkr. eða nær 610 mkr. fyrir hvert stig söluskatts. Áætlun þessi var miðuð við, að álagður söluskattur á árinu 1974 að meðöldum hluta Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga nemi nær 7 400 mkr. eða um 670 mkr. fyrir hvert stig söluskatts. Af þessari upphæð koma um 616 mkr. í hluta ríkissjóðs. Þar sem söluskattur er innheimtur mánaðarlega eftir á, kemur desemberálagning ársins ekki til innheimtu fyrr en í janúar á næsta ári, en í ár er hins vegar innheimt álagning í desember á síðasta ári. Í fjárlagaáætlun var miðað við verðlag, eins og það var í desember s. l. óbreytt.

Í þjóðhagsspá hagrannsóknadeildar fyrir árið 1974, sem birtist í riti deildarinnar, Þjóðarbúskapurinn nr. 4., desember 1973, var sett fram mat á þjóðhagshorfum ársins, byggt á ýmsum forsendum um helstu þjóðhagsstærðir, sem nánar er greint frá í skýrslunni. Meginforsendur um kauplag og verðlag á árinu 1974 voru þær, að kaupmáttaraukning yrði í hátt við aukningu þjóðarframleiðslu og þjóðartekna til lengri tíma litið, og áætlun um hækkun verðlags og verðlagsbóta á laun var reist á mati á innlendum og erlendum verðhækkunartilefnum, eins og þau voru metin í lok árs 1973. Í þjóðhagsspánni var hins vegar ekki gerð nein tilraun til þess að spá beinlínis niðurstöðum almennra kjarasamninga, sem þá stóðu yfir. Hækkun söluskattstofnsins var áætluð 9% meiri en lagt var til grundvallar tekjuáætlun fjárlaga, sem eins og áður sagði tók beint mið af verðlagi í desember 1973.

Niðurstöður framangreindrar þjóðhagsspár lágu til grundvallar í viðræðum ríkisstjórnarinnar við launþegasamtökin um breytingu á tekjuöflun ríkisins. Samkvæmt þessari áætlun nemur hvert stig í álagningu söluskatts nær 730 mkr. á öllu árinu 1974 að teknu tilliti til ráðgerðrar lækkunar tekjuskatts og þeirrar veltuaukningar, sem henni fylgir. Miðað við álagningu frá 1. mars, (sem þó ekki næst, þar eð laga-setningunni er ekki lokið fyrir þann tíma), nemur álagningin um 610—620 mkr. fyrir hvert stig á árinu 1974. Samkvæmt þessu nemiur 5 stiga hækkun söluskatts frá 1. mars, sem öll renni í ríkissjóð, um 3.050—3.100 mkr. í álagningu á árinu 1974. Af þessari upphæð innheimtist desemberálagning ekki fyrr en á næsta ári, þannig að af framangreindri fjárhæð koma um 2.750—2.800 mkr. til innheimtu á árinu, og þar af greiðir ríkissjóður sjálfur nær 100 mkr. vegna aukinna söluskattsútgjalda.

Nú er ljóst, að almenn veltubreyting verður meiri í ár en gert var ráð fyrir í forsendum þjóðhagsspár frá desember s.l. Niðurstöður nýrra kjarasamninga fela í sér mun meiri hækkun kauplags en þá var gert ráð fyrir, en afar erfitt er að spá um verðlagsáhrif samninganna og þar með um frekari kauphækkunir. Auk þess ríkir óvissa um bæði innlendar og erlendar verðhækkunir af öðrum toga. Mjög lauslegar áætlanir benda til þess, að almenn veltubreyting (án verðlagsáhrifa söluskattshækkunar) gæti numið 8—10% umfram forsendur þjóðhagsspár. Miðað við slíka veltu-

aukningu gæti hvert stig söluskatts numið nær 800 mkr. í álagningu á öllu árinu 1974 eða um 680 mkr. á tímabilinu mars til desember. Í þessum tölum hefur verið gert ráð fyrir veltuaukningu í kjölfar tekjuskattslækkunar skv. I. kafla þessa frumvarps. Hækkun söluskatts um 5%—stig næmi þannig um 3.400 mkr. á árinu 1974, og þar af kæmu rúmlega 3.000 mkr. til innheimtu á árinu. Af þeirri upphæð greiðir ríkissjóður þó sjálfur nær 100 mkr. vegna aukins söluskatts af útgjöldum hans.

Af því, sem hér hefur verið rakið, er ljóst, að sé miðað við áætlaða innheimtu á árinu 1974, er fyllilega þörf á 5%—stiga hækkun söluskatts til þess að vega á móti ráðgerðri lækkun tekjuskatts og þeim hliðarráðstöfunum, sem skattafsláttarkerfið felur í sér hinum tekjulægri til hagsbóta. Þannig má sjá af tölunum hér að framan, að þótt gert sé ráð fyrir, að 5 söluskatts %—stig gefi á ársgrundvelli 4000 mkr., innheimtast ekki í ríkissjóð nema um 3.000 mkr. á árinu 1974 (og raunar ekki nema 2900 mkr. nettó, því útgjaldaauki ríkissjóðs á árinu vegna söluskattaukans nemur 100 mkr.) og er þá raunar miðað við, að söluskatturinn taki gildi 1. mars 1974. Með sama hætti eru nettótekjur ríkissjóðs á álagningargrundvelli 1974 m. v. 10 mánuði (sem þó nást ekki að fullu) um 3300 mkr., eða því sem næst sama tala og lækkun tekjuskattsálagningar og útgjaldaauki vegna skattafsláttar nemur. Áhrifin á afkomu ríkissjóðs vegast því nokkurn veginn á, og er óhætt að fullyrða, að tæpara má dæmið ekki standa, því við ríkjandi verðbólguástand væri full ástæða til að styrkja stöðu ríkissjóðs fremur en veikja ekki síst, þar sem verð- og launahækkunar valda ríkissjóði fyrirsjáanlega miklum útgjaldaauka á árinu.

Á fylgiskjali 1 með frumvarpinu kemur fram, að á álagningargrundvelli 1974 felur skattkerfisbreytingin yfirleitt í sér 2½—3% lækkun heildarskattbyrðar einstaklinga miðað við brúttótekjur 1973. Ástæðan til þess, að áhrif skattkerfisbreytingarinnar á hag ríkissjóðs jafnast nokkurn veginn út, þótt einstaklingarnir hafi af henni ótvíræðan hag, sbr. hér að framan — hvort tveggja metið á álagningargrundvelli — er að sjálfsögðu sú, að söluskattur leggst á ýmsar framleiðsluauðsynjar og fjárfestingarvörur annarra en heimilanna.

Í áður nefndri yfirlýsingu um skattamál taka fulltrúar ASÍ fram, að með því að fallast á 5 %—stiga hækkun söluskatts, sé tekið mið af skertri álagningu, þ. e. 10 mánaða álagningu, á árinu 1974. Við skattákvæðanir á árinu 1975 verði því að taka tillit til þessa.

Í samráði við fulltrúa ASÍ við endanlega gerð frumvarpsins kom fram, að þeir telja fleiri aðferðir koma til greina til að jafna mun söluskattshækkunar og tekjuskattslækkunar (ásamt skattafslætti) á árinu 1975, ef til kæmi, en hækkun kaupgreiðsluvísitölu. Þessi met mætti jafna með hvers konar skattbreytingum.

Í þeim kafla frumvarpsins, sem fjallar um söluskattaukann, eru ennfremur breytingar og nýmæli að því er varðar almenna framkvæmd söluskattsins, eftirlit með framtölum og um viðurlög við brotum gegn söluskattslögnum.

Ákvæði um viðurlög við brotum gegn söluskattslögnum eru 15 ára gömul. Þegar ákvæði þessi voru sett var söluskatturinn 3%. Á undanförunum árum hefur hvað eftir annað komið í ljós, að núgildandi viðurlagaákvæði eru ófullkomin m. a. af því, að skil söluskattskýrslna eru nú með öðrum hætti en var, þegar lög nr. 10/1960 voru sett. Þá var kveðið á um skil skýrslna til skattstjóra ársfjórðungslega, en skv. núgildandi réttarreglum fara skil fram mánaðarlega til innheimtumanns ríkissjóðs. Viðurlög við vanskilum eru hins vegar enn miðuð við þá skipan, sem á var komið 1960. Hefur þetta skapað erfiðleika og misræmi við framkvæmd innheimtu og jafnvel eigi talið fært að beita sumum viðurlagaákvæðunum.

Með frumvarpi þessu er lagt til, að söluskattur og söluskattauki verði samtals 16%. Nýverið hefur Alþingi samþykkt lög um tvö önnur gjöld, er krefja skuli af söluskattstofni, 1% hvort gjald. Þannig er gert ráð fyrir, að gjöld af söluskattstofni verði samtals 18%. Telja verður það mikinn ábyrgðarhluta að hækka nú söluskatt án þess, að viðurlög við brotum séu fulltrygg. Í II. kafla frumvarps þessa eru því umfangsmiklar breytingar á viðurlagaákvæðum laga um söluskatt.

Kafli III í frumvarpi þessu fjallar um hækkun launaskatts og ráðstöfun tekna af hækkuninni til Byggingarsjóðs ríkisins.

Í tengslum við nýgerða kjarasamninga gaf ríkisstjórnin svofellda yfirlýsingu um húsnæðismál, sem er niðurstaða viðræðna hennar við ASÍ, en tilefni þeirra viðræðna voru ályktanir ráðstefna ASÍ, sem til var vitnað hér að framan.

„Yfirlýsing

ríkisstjórnarinnar um húsnæðismál.

Í sambandi við samninga verkalýðsfélaganna og atvinnurekenda um kjaramálin og í framhaldi af undangengnum viðræðum fulltrúa ríkisstjórnarinnar við fulltrúa frá Alþýðusambandi Íslands um húsnæðismál, lýsir ríkisstjórnin yfir því, að hún mun beita sér fyrir eftirfarandi:

1. að á árunum 1976—1980 verði framhald á byggingu hentugra íbúða fyrir efnalítið fólk í stéttarfélögum innan Alþýðusambands Íslands og hliðstæðra samtaka um land allt, og skal að því stefnt, að eigi minna en þriðjungur af áætlaðri íbúðapörf landsmanna á þessu tímabili verði leyst á þessum grundvelli, sbr. 2. tl.
2. Íbúðir þessar yrðu ýmist:
 - a. verkamannabústaðir,
 - b. sölubúðir eins og íbúðir þær, sem reistar hafa verið á vegum Framkvæmdanefndar byggingaáætlunar í Reykjavík,
 - c. leigubúðir t. d. á vegum sveitarfélaga eða sérstakra samtaka, sem mynduð yrðu í þessu skyni á vegum verkalýðssamtakanna eða lífeyrissjóða þeirra.
3. Lánakjör vegna íbúða þeirra, sem um getur í 2. tl. verði eigi lakari en nú gilda. Þó skal heimilt að stytta lánstímann með hliðsjón af hækkun byggingavísitölu, sbr. þó 5. lið.
4. Stefnt skal að því, þar sem því verður við komið, að hver byggingaráfangi verði það stór, að kostir fjöldafraniðslu verði nýttir svo sem frekast er unnt. Gerð íbúða og frágangur verði staðlaður, hvort sem um verður að tefla einbýlis- eða fjölbýlishús, þannig að hagnýta megi teikningar og útbodsgögn, hvar sem íbúðirnar verða reistar. Lögð verði megináhersla á byggingu hagkvæmra og smekklegra íbúða ásamt nauðsynlegri félagslegri aðstöðu.
5. Haft verður fullt samráð við verkalýðsfélögin um framkvæmd þessa samkomulags og verði settar nánari reglur um, hvernig því verður háttað.
6. Gert er ráð fyrir, að launaskattur, sem rennur í Byggingarsjóð ríkisins, verði hækkaður í 2%.
7. Yfirlýsing þessi er gefin í trausti þess, að þátttaka lífeyrissjóða stéttarfélaga í fjármögnun þessara félagslegu bygginga verði 20% af árlegu ráðstöfunarfé þeirra, frá og með þessu ári. Þátttaka lífeyrissjóða í fjármögnun Húsnæðismálastofnunar ríkisins er miðuð við kaup verðtryggðra skuldabréfa með ríkisábyrgð og skulu verðtrygging og vextir jafngilda hagstæðustu ávöxtunarkjörum, sem í gildi verða á hverjum tíma á verðskuldabréfum, sem út eru gefin á vegum ríkisins.“

Breyting sú, sem lagt er til að gerð verði á launaskatti, skv. frumvarpi þessu, mun að líkindum hækka tekjur Byggingarsjóðs ríkisins um 600 mkr. á ársgrundvelli 1974. Gert er ráð fyrir, að launaskatturinn hækki frá og með 1. apríl n. k. Miðað við óbreytta gjalddaga og innheimtuaðferða mun áformuð breyting á launaskattslögunum að líkindum auka ráðstöfundarfé Byggingarsjóðs um 300 mkr. á þessu ári.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. og 2. gr.

Frumvarpsgreinar þessar fela í sér þá breytingu eina, að færa fjárhæðir heimilla frádráttu frá skattskyldum tekjum vegna heimilisstofnunar, kaupa á lífsábyrgð og sjósóknar á nýjan grunn gagnvart nýrri skattvísitölu, sem þar með teldist 100

við álagningu 1974. Þessi grunnur er eldri fjárhæðir margfaldaðar með 1.54 í samræmi við þá skattvísitölu, sem ákveðin var með fjárlögum fyrir árið 1974.

Um 3. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum nr. 68/1971, sbr. lög nr. 7/1972, að öðru leyti en tekur til fjárhæða persónufrádráttar, sem nú verða eftirfarandi:

	Frádráttur skv. gildandi lögum og skattvísitölu 154 kr.	Frádráttur skv. frumvarpinu kr.
Persónufrádráttur einstaklinga og hjóna, sem telja fram sitt í hvoru lagi	223 300	238 000
Persónufrádráttur hjóna	338 800	355 000
Persónufrádráttur fyrir barn	46 200	50 000
Sérstakur frádráttur einstæðs foreldris	92 400	96 000
Sérstakur frádráttur vegna barns einstæðs foreldris	10 000	11 000

Eins og áður sagði, er nauðsynlegt að breyta persónufrádrætti að formi til frá því, sem nefnt var í yfirlýsingunni um skattamál, þegar tekinn hefur verið upp sérstakur skattafsláttur sem viðbótarviltun við persónufrádrátt. Kemur skattafslátturinn þannig í reynd í staðinn fyrir hækkun persónufrádráttar. Til þess að gera gleggri grein fyrir því, að hér er að þessu leyti fyrst og fremst um formbreytingu en ekki efnisbreytinu að ræða, verða hér sýnd þau tekjumörk, þar sem skattskylda byrjar í reynd, þ. e. af lægri tekjum verður ekki greiddur tekjuskattur. Í töflunni hér á eftir eru þessi tekjumörk nefnd skattskyldumörk og þau sýnd bæði miðað við nettótekjur og brúttótekjur. Við ákvörðun skattskyldumarka miðað við brúttótekjur þarf að sjálf-sögðu að reikna með þeim meðalfrádrætti, sem ætla má að fylgi þeirri hæð tekna og þeim fjölskylduaðstæðum, sem taflan sýnir. Áætlanir þessar um meðalfrádrátt til skatts eru reistar á skattskrá 1973 og áætlunum um breytingarnar síðan.

	Skattskyldumörk		Frumvarp kr.
	Gildandi lög skattvísitala 154 kr.	Yfirlýsing um skattamál, 2. gr. kr.	
Einhleypingur, barnlaus:			
Nettótekjur	223 300	280 000	293 000
Brúttótekjur	257 000	322 000	337 000
Barnlaus hjón:			
Nettótekjur	338 800	425 000	448 000
Brúttótekjur	424 000	531 000	560 000
Hjón með 2 börn:			
Nettótekjur	431 200	541 000	572 000
Brúttótekjur	539 000	676 000	715 000
Einstætt foreldri með 1 barn:			
Nettótekjur	371 900	463 000	500 000
Brúttótekjur	413 000	514 000	558 000

Framangreindar tölur sýna, að skattskyldumörk samkvæmt frumvarpinu eru nokkuð hærri en óbreyttar tölur yfirlýsingarinnar fela í sér. Þetta er gert til þess að skattafslátturinn nýtist betur þeim framteljendum, sem eru um eða rétt ofan við skattskyldumörk miðað við persónufrádráttarfjárhæðir yfirlýsingarinnar. Eru hinar nýju persónufrádráttarfjárhæðir — og skattstiginn — valdar þannig, að skattbreytingarnar veiti öllum launþegum sem jafnastar hagsbætur eftir því sem unnt er, sbr. einnig fylgiskjal 1.

Um 4. gr.

Í I. lið greinarinnar er kveðið á um skattþrep og skatthlutföll. Skattþrep hafa verið hækkuð og skatthlutföll lækkuð frá gildandi lögum og skattvísitölu fjárlaga 1974 (154 m.v. 1972 = 100). Er þetta einnig í samræmi við 2. gr. yfirlýsingarinnar. Eftir breytinguna verður skattstigi og jaðarskattur, sem hér segir (til samanburðar tölur skv. gildandi lögum); skattgjaldstekjur eru hér taldar í þús. kr.:

Gildandi lög, skattvísitala 154		Yfirlýsing og frumvarp	
Skattgj.-tekjur	Skatt-hlutfall	Skattgj.-tekjur	Skatt-hlutfall
0— 77	25%	0—100	20%
77—115	35%	100—200	30%
115 og yfir	44%	200 og yfir	40%

Í II. lið greinarinnar er kveðið á um skattafsláttarfjárhæðir, og hvernig verja skal þeim skattafslætti, sem er umfram reiknaðan tekjuskatt skv. I. tölulið greinarinnar. Í þessum lið eru einnig nauðsynleg ákvæði til þess að heimila ríkissjóði að leggja fram fé, sem nemur muninum á reiknuðum skattafslætti og reiknuðum tekjuskatti skv. ákvæðum greinarinnar, þegar í hlut eiga menn, sem ýmist hafa engan tekjuskatt eða lægri tekjuskatt en nemur skattafslætti. Þessu er ætlað að tryggja það, að engum framteljanda verði íþyngt við lækkun tekjuskatts og hækkun söluskatts. Þetta gildir um hina tekjulægri framteljendur, sem ekki greiða tekjuskatt samkvæmt núgildandi kerfi og hafa því ekki hag af þeirri lækkun tekjuskatts, sem hér er ráðgerð. Hækkun söluskatts veldur hins vegar óhjákvæmilega hækkun framfærsluútgjalda þessa fólks og þar með aukinni skattbyrði, ef ekkert kemur á móti. Talsverður fjöldi þeirra framteljenda, sem ekki greiðir tekjuskatt, greiðir hins vegar önnur opinber gjöld til ríkis eða sveitarfélags, aðallega útsvar til sveitarfélags. Af þessum ástæðum þykir eðlilegt, m. a. af framkvæmdaástæðum, að hafa það sem meginreglu, að þeim afslætti, sem ekki nýtist til lækkunar tekjuskatts, verði varið til greiðslu á öðrum beinum sköttum til ríkis eða sveitarsjóðs, sem á eru lagðir á greiðsluárinu. Við þetta lækkar heildarskattbyrði gjaldenda og ráðstöfunartekjur þeirra hækka á sama hátt og um beinar greiðslur væri að ræða. Þegar í hlut eiga framteljendur, sem ekki geta nýtt skattafslátt að fullu á framangreindan hátt, er hér gert ráð fyrir, að eftirstöðvum þeirra framteljenda, sem notið hafa frádráttar vegna námskostnaðar á skattárinu verði ráðstafað til jöfnunar á námskostnaði, til Lánasjóðs íslenskra námsmanna eða annarrar fjárhagsaðstoðar ríkisins við námsmenn. Komi þetta þeim þá að gagni með félagslegum hætti. Njóti framteljandi ekki frádráttar vegna námskostnaðar á skattárinu, skal verja afslættinum eða eftirstöðvum hans til greiðslu ógoldinna opinberra gjalda frá fyrri árum. Að þeim gjöldum greiddum skal greiða honum eftirstöðvar skattafsláttar eftir reglum, sem settar verða með reglugerð.

III. og IV. liður eru gildandi lagaákvæði óbreytt.

V. liður er óbreyttur frá gildandi lögum að öðru leyti en því, að mörkum tekjuskattsívilnunar er breytt þannig, að þær tryggi sem næst óbreytta ívilnun miðað við hæð tekna samkvæmt gildandi lögum. Þeirri ívilnun í skatti aldraðra og örorkulífeyrisþega, sem stefnt er að í gildandi lögum, er að mestu leyti náð með þeirri almennu hækkun persónufrádráttar ásamt skattafslætti og breytingum á skattstiga og skatthlutföllum, sem frumvarpið felur í sér. Ívilnun samkvæmt V. lið ætti að tryggja það, að skattbyrði aldraðra og örorkulífeyrisþega miðað við tekjur verði ekki meiri en nú er.

Um 5. gr.

Greinin er 53. gr. gildandi laga, eins og henni var breytt með lögum nr. 60/1973 með þeim breytingum, að skattafsláttarfjárhæðir skv. II. lið 4. gr. frumvarpsins

breytast með skattvísitölu og skattvísitala er á ný færð í 100 við álagningu 1974, en verði síðan ákvæðin í fjárlögum, eins og verið hefur.

Um 6. gr.

Orðalag 1. mgr. er í frumvarpi þessu haft fyllra en nú er í lögum. Ekki er um efnisbreytingu að ræða.

Þar sem hér er um hreina kerfisbreytingu að ræða, þykir rétt að marka sérstaklega viðbót þá við söluskattinn, sem er tilefni þessara lagabreytinga.

Um 7. gr.

Eigi er um aðra efnisbreytingu að ræða frá núgildandi ákvæðum en þá, er stafar af söluskattaukanum.

Um 8. gr.

1., 3. og 4. mgr. svara til efnis 12. gr. í núgildandi lögum, að því frátöldu, að ákvæði um dráttarvexti er flutt í 11. gr. frumvarpsins.

Ákvæði 2. mgr. fela ekki í sér efnisbreytingu frá núverandi framkvæmd.

Um 9. gr.

Efni greinarinnar svarar til þeirrar framkvæmdar, sem komist hefur á við rannsókn skattamála. Skattstofur utan Reykjavíkur eru faliðaðar en skattransóknarmál umfangsmikil og takmarkast ekki af skattumdæmum. Þykir því eðlilegt, að ríkisskattstjóri hafi rannsókn á öllum meiri háttar málum í sínum höndum. Ákvæði þetta er hliðstætt 3. mgr. 37. gr. 1. nr. 68/1971.

Um 10. gr.

Ákvæðin svara til ákvæða í 16. gr. gildandi laga, þar sem segir, að fjármálaráðherra geti falið skattstjóranum í Reykjavík eftirlit og rannsókn hjá söluskattskyldum aðilum utan Reykjavíkur. Slíkt eftirlit er nú í höndum embættis ríkisskattstjóra, skv. ákvörðun fjármálaráðherra.

Um 11. gr.

Greinin er samhljóða 3. gr. laga nr. 3/1970 um breyting á lögum nr. 10/1960 um söluskatt. Greinin er hér tekin upp, en jafnframt er lagt til, að lög nr. 3/1970 verði numin úr gildi.

Um 12. gr.

Efni greinarinnar er, hverjar vera skuli lögfylgjur þess, ef söluskattur er ekki greiddur með fullnægjandi söluskattskýrslu á tilskildum tíma skv. lögnum. Hún svarar því að nokkru leyti til 12. og 21. gr. laga nr. 10/1960. Gerð er sú breyting frá ákvæðum þeirra, að viðurlög og dráttarvextir eru felld saman og yrðu viðurlög 2% fyrir hvern byrjaðan virkan dag eftir eindaga, þó ekki hærrí en 10%, og 1½% til viðbótar fyrir hvern byrjaðan mánuð, talið frá og með 16. degi næsta mánaðar eftir eindagann. Með þessum hætti verða viðurlög fyrstu daga eftir eindaga nokkru léttari en verið hefur, þar eð 10% viðurlög skyldu leggjast á strax að eindaga loknum skv. gildandi lögum. Hins vegar eru 1½% viðurlög fyrir hvern mánuð sambærileg við gildandi ákvæði um dráttarvexti.

Í greininni felst að auki sú breyting frá gildandi lögum, að skil söluskattskýrslu eftir eindaga leysa skattþegna ekki undan viðurlögum.

Ákvæði 7. mgr. þessarar greinar eru nýmæli í lögum. Hér er tekin upp ótvíræð heimild skattstjóra til að áætla söluskatt aðila, sem skilað hafa söluskattskýrslu, sem ekki styðst við tilskilið bókhald skv. lögum. Sama gildir, ef færslur styðjast ekki við þau gögn, sem mælt er fyrir um í reglugerð um söluskatt, eða gögn eru ekki lögð fram til sannprófunar á söluskattskýrslu.

Heimilað er að reikna skatt aftur í tímann til samræmis við heimildir laga um tekjuskatt og eingarskatt. Sérstakt ákvæði er til að taka af vafa um tímasetningu heimildar til endurreiknings söluskatts aftur í tímann, þegar fram fer rannsókn við embætti ríkisskattstjóra eða fyrir dómstólum á söluskattskilum.

Um 13. og 14. gr.

Í greinum þessum eru ákvæði um refsingar við brotum gegn lögnum. Svára greinarnar að því leyti til 25. gr. og 26. gr. gildandi laga. Hins vegar eru hin nýju ákvæði mun fyllri, viðurlög þyngd og framkvæmdaskipulag nokkuð breytt. Er um margt litið til ákvæða 48. gr. laga nr. 68/1971 um tekjuskatt og eignarskatt.

Greint er á milli refsheimilda hinnar svonefndu skattsektanefndar, sem starfar samkv. 6. mgr. 48. gr. laga nr. 68/1971 um tekjuskatt og eignarskatt, sbr. 18. gr. laga nr. 7/1972 um breyting á þeim lögum, og refsheimilda hinna almennu dómstóla.

Í 1. mgr. 13. gr. er fjallað um refsheimildir skattsektanefndar. Gert er ráð fyrir, að nefndin geti sektað ýmsa aðila, sem löginn fjalla um, vegna ýmiss konar vanrækslu, misnotkunar heimildarskjala og undanbragða við upplýsingagjöf o. fl. Sektum þessum má beita án tillits til þess, hvort brot hefur haft áhrif á söluskattsfjárhæðir eða ekki.

Ákvæði 2. mgr. 13. gr. svára til ákvæða 25. gr. gildandi laga. Þar er þó það nýmæli, að beita má sömu viðurlögum þann aðila, sem eigi hefur skilað söluskattskýrslu og afhent söluskatt á lögmaeltum tíma.

Ákvæði 3. og 4. mgr. 13. gr. eru nýmæli í lögum um söluskatt, en hliðstæð ákvæðum í 48. gr. laga nr. 68/1971.

Gert er ráð fyrir, að skattsektanefnd ákveði sektir samkvæmt þessari grein, nema þegar um dánarbú er að ræða.

Í 6. mgr. 13. gr. er kveðið á um, að sekta skuli hinn brotlega aðila, hvort sem það er maður eða lögpersóna. Hvilir því fjárhagsábyrgð á atferli forsvarsmanna hvers konar félaga og samtaka á félögnum eða samtökunum sjálfum. Sektir þessar njóta lögtaksréttar og stöðva má atvinnurekstur og setja starfsstofur undir innsigli, ef eigi er staðið í skilum um sektargreiðslurnar á tilskildum tíma.

Gert er ráð fyrir, að flest minni háttar mál verði afgreidd af skattsektanefnd. Vilji ríkisskattstjóri eða sökunautur ekki, að mál sé afgreitt af skattsektanefnd, þá skal vísa því til hinna almennu dómstóla.

Í 1. mgr. 14. gr. eru ákvæði um refsingar, sem dómstólar geta dæmt vegna brota á lögnum. Almenn refsing myndi verða sekt, sem að hámarki gæti orðið tíu milljónir króna. Er hér um mikla rýmkun refsirammans að ræða. Þá er svo fyrir mælt, að auk sektar megi dæma menn í varðhald eða fangelsi allt að 6 árum, ef um er að ræða ítrekað brot eða miklar sakir. Hér er því lagt til, að ítrekuð eða alvarleg brot á söluskattslögnum verði um refsiramma sett við hlið auðgunarbrota samkvæmt XXVI. kafla almennra hegningarlaga, að því er frelsissviptingarrefsingar varðar. Er hér um stefnubreytingu að ræða, sem leiðir sennilega til mjög þyngdra viðurlaga.

Þá er í 2. mgr. 14. gr. boðið, að beita megi ákvæðum hegningarlaga um hlutdeild og sviptingu starfsréttinda vegna brota á lögum þessum. Er þetta nýmæli.

Í 3. mgr. 14. gr. er það nýmæli, að hafi fyrirsvarsmenn lögaðila framið refsivert brot á lögnum, þá megi dæma lögaðilann einnig til fésektar og svipta hann starfsréttindum, ef brotið er drýgt til hagsbóta fyrir lögaðilann eða hann hefur haft ágóða af því.

Um 15. gr.

Eins og nú er háttað eru lögð þrjú mismunandi gjöld á söluskattstofn, söluskattur, viðlagagjald og sérstakt gjald til að draga úr áhrifum olíuverðhækkana. Með þessu frumvarpi er gert ráð fyrir fjórða gjaldinu — söluskattauka. — Þessi margbrotna gjaldtaka veldur ýmiss konar fyrirhöfn og óhagræði við framtalsgerð og

skýrslugerð skattskyldra aðila og hjá skattyfirvöldum. Hér er því lagt til, að i reglugerð megi ákveða einfaldari meðferð þessara gjalda og að heimilt verði í hagræðis-skyni að tala um eitt gjald — sölugjald — í framkvæmdinni. Á framtalseyðublöðum fylgdu þó skýringar um samsetningu gjaldsins.

Um 16. gr.

Launaskattur til Byggingarsjóðs ríkisins er nú 1% af launaskattstofni. Lagt er til að framvegis verði skattur þessi 2%. Í þessu sambandi er vísað til 6. tl. í „Yfirlýsingu um húsnæðismál“.

Um 17. gr.

Í ákvæðum til bráðabirgða í núgildandi launaskattslögum er kveðið svo á, að árið 1974 skuli innheimta 2½% launaskatt og renni ⅓ hlutar þess skatts í ríkissjóð. Í samræmi við breytingar skv. 14. gr. þessa frumvarps, er skatturinn hækkaður í 3½%, og renna tekjur af hækkuninni í Byggingarsjóð ríkisins.

Í 10. gr. laga nr. 14/1965 um launaskatt, er svo fyrir mælt, að Byggingarsjóður greiði 1% af innheimtum launaskatti til ríkissjóðs vegna kostnaðar af framkvæmd laganna. Rétt þykir að taka af öll tvímæli um, að Byggingarsjóður greiði 1% af þeim hluta launaskattsins, sem rennur til sjóðsins.

Um 18. gr.

Vísað er til 4. tl. í „Yfirlýsingu um skattamál“, sem birt er hér í almennum athugasemdum með frumvarpi þessu. Ætla má, að af 5%-stiga söluskattaúkanum hljótist 3½% hækkun vísitölu framfærslukostnaðar innan árs.

Um 19. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um ákvæði til bráðabirgða.

I. liður ákvæðisins er efnislega samhljóða e-lið ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 10/1960 um söluskatt.

II. liður ákvæðis til bráðabirgða er hliðstæður b-lið ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 10/1960 um söluskatt.

III. liður bráðabirgðaákvæðisins fjallar um skil framtalsskýrslna fyrir mánuð þann, er lögin öðlast gildi. Nauðsynlegt er að gera framteljendum að skila tveimur skýrslum í þeim mánuði, komi söluskattaúkaninn til framkvæmda annan dag mánaðarins en hinn fyrsta.

Fylgiskjal 1.

Tafla 1. Breyting skattbyrðar einstaklinga eftir fjölskyldustærð og tekjuhæð við lækun tekjuskatts og hækkun söluskatts á árinu 1974, skv. frumvarpi til laga um skattkerfisbreytingu.

Brúttótekjur 1973 = B Fás. kr.	Barnlaus hjón						Hjón með 2 börn						Hjón með 4 börn					
	Lækun tekjusk. Kr.		Hækkun sölusk. Kr.		Lækun heildarskatta %		Lækun tekjusk. Kr.		Hækkun sölusk. Kr.		Lækun heildarskatta %		Lækun tekjusk. Kr.		Hækkun sölusk. Kr.		Lækun heildarskatta %	
	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B	Fjöldi	af B
200	147	12 000	5 600	6 400	3,2	19	12 000	4 200	7 800	3,9	3	12 000	2 000	9 100	4,6			
250	248	15 000	7 500	7 500	3,0	28	15 000	6 000	9 000	3,6	2	15 000	5 100	9 900	4,0			
300	649	18 000	9 200	8 800	2,9	39	18 000	7 800	10 200	3,4	9	18 000	6 600	11 400	3,8			
350	542	18 500	10 700	7 800	2,2	60	21 000	9 600	11 400	3,3	10	21 000	8 100	12 900	3,7			
400	546	18 500	12 100	6 400	1,6	103	24 000	11 600	12 400	3,1	24	24 000	10 300	13 700	3,4			
450	597	21 600	13 900	7 700	1,7	144	25 100	13 000	12 100	2,7	32	27 000	12 200	14 800	3,3			
500	699	25 200	15 400	9 800	2,0	196	25 100	14 500	10 600	2,1	52	30 000	14 000	16 000	3,2			
550	820	29 800	16 900	12 900	2,3	282	25 100	16 000	9 100	1,7	61	31 700	15 700	16 000	2,9			
600	837	35 500	18 800	16 700	2,8	391	32 200	18 000	14 200	2,4	98	31 700	17 200	14 500	2,4			
650	847	40 400	20 600	19 800	3,0	513	35 500	19 500	16 000	2,5	120	31 700	18 700	13 000	2,0			
700	934	44 500	22 200	22 300	3,2	577	41 000	21 500	19 500	2,8	139	38 600	21 000	17 600	2,5			
750	852	46 900	23 500	23 400	3,1	691	47 200	23 200	24 000	3,2	167	41 700	22 400	19 300	2,6			
800	1 076	48 400	24 700	23 700	3,0	975	51 500	25 000	26 500	3,3	275	46 600	24 200	22 400	2,8			
900	1 201	50 800	27 200	23 600	2,6	1 331	57 400	27 800	29 600	3,3	355	57 900	27 700	30 200	3,4			
1000	2 049	53 700	29 600	24 100	2,4	2 493	60 200	30 200	30 000	3,0	730	66 400	31 000	35 400	3,5			
1500	845	69 600	41 500	28 100	1,9	1 043	74 800	42 500	32 300	2,2	354	82 600	43 000	39 600	2,6			
2000	198	89 700	52 200	37 500	1,9	211	92 100	54 000	38 100	1,9	65	100 900	54 300	46 600	2,3			

Fylgiskjal 1.

Tafla 2. Breyting skattbyrðar einstaklinga eftir fjölskyldustærð og tekjuhæð við lækkun tekjuskatts og hækkun söluskatts á árinu 1974, skv. frumvarpi til laga um skattkerfisbreytingu.

Brúttótekjur 1973 = B Þús. kr.	Einhleypingar, barnlausir					Einstæð foreldri með 1 barn				
	Fjöldi	Lækkun tekjusk. eða bætur Kr.	Hækkun sölusk. Kr.	Lækkun heildarskatta		Fjöldi	Lækkun tekjusk. eða bætur Kr.	Hækkun sölusk. Kr.	Lækkun heildarskatta	
				Kr.	% af B				Kr.	% af B
50	5 681	3 000	700	2 300	4,6	424	3 000	0	3 000	6,0
100	5 414	6 000	2 700	3 300	3,3	305	6 000	2 200	3 800	3,8
150	7 090	9 000	4 700	4 300	2,9	397	9 000	4 100	4 900	3,3
200	6 545	11 000	6 300	4 700	2,4	394	12 000	6 000	6 000	3,0
250	4 473	11 000	7 600	3 400	1,4	385	15 000	7 800	7 200	2,9
300	4 096	15 900	9 200	6 700	2,2	368	18 000	9 700	8 300	2,8
350	3 898	18 500	10 700	7 800	2,2	392	21 000	11 300	9 700	2,8
400	3 624	25 100	12 500	12 600	3,2	360	21 400	12 700	8 700	2,2
450	3 279	30 800	14 100	16 700	3,7	263	28 200	14 800	13 400	3,0
500	2 619	37 400	16 100	21 300	4,3	212	30 000	16 200	13 800	2,8
550	2 109	39 200	17 300	21 900	4,0	136	35 900	18 200	17 700	3,2
600	1 723	40 900	18 600	22 300	3,7	118	41 500	20 000	21 500	3,6
650	1 331	42 600	19 700	22 900	3,5	75	49 500	21 800	27 700	4,3
700	900	44 000	21 000	23 000	3,3	64	52 500	23 300	29 200	4,2
750	667	46 000	22 200	23 800	3,2	34	54 100	24 600	29 500	3,9
800	719	47 500	23 500	24 000	3,0	38	56 900	25 600	31 300	3,9
900	562	51 100	25 800	25 300	2,8	19	59 700	28 100	31 600	3,5
1000	539	54 400	28 100	26 300	2,6	22	62 900	30 500	32 400	3,2
1500	152	71 700	39 800	31 900	2,1	7	78 700	42 200	36 500	2,4
2000	38	94 800	49 700	45 100	2,3	1	105 100	52 400	52 700	2,6

Fylgiskjal 1.

Skýringar við töflu 1 og 2.

Fjöldatölur sýna fjölda framteljenda á 50 þús. kr. tekjubílum (upp að 800 þús. kr.). Það skal tekið fram, að töflurnar ná aðeins til þessara tilteknu hópa framteljenda, en þeir telja yfir 80% af heildarfjölda.

Lækkun tekjuskatts sýnir mismun á álögdum tekjuskatti skv. gildandi lögum (skattvísitalan 154) og álagningu skv. I. kafla frumvarpsins að teknu tilliti til skattafsláttar, sem nýtist til greiðslu annarra opinberra gjalda en tekjuskatts, til námsaðstoðar eða útgreiðslu, eftir því sem við á.

Töflurnar um tekjuskattsálagningu, sem fram eru settar á þessum blöðum, eru áætlaðar með reiknilíkani hagrannsóknadeildar Framkvæmdastofnunar ríkisins og Reiknistofu Raunvísindastofnunar háskólans. Líkanið er þannig gert, að framtöl allra 101 þús. framteljenda til skatts 1973, eins og þau koma fram í skattskrá, eru dregin

saman í 1100 meðaltöl eftir fjölskyldustærð og tekjuhæð. Tekjurnar eru síðan færðar fram til ársins 1973 sem nemur áætlaðri meðalbreytingu tekna.

Líkanið gefur færi á að meta áhrif mismunandi persónufrádráttar frá tekjum, mismunandi skattstiga, afsláttar frá tekjuskatti, með eða án útborgunar o. s. frv. Inn í líkanið er felld reikniaðferð til að meta áhrif breytingar á söluskatti til mótvægis lækkunar á tekjuskatti á skattbyrði framteljenda eftir tekjuhæð og fjölskylduáðstæðum.

Söluskattsbreytingar eru metnar á grundvelli áætlaðra ráðstöfunartekna 1974 (ráðstöfunartekjur=brúttótekjur að frádregnum beinum sköttum, o. fl.). Í töflunum er miðað við 5%—stiga hækkun, á söluskatti frá 1. mars 1974. Áætluðum útgjöldum er skipt í söluskattskyld og söluskattfrjáls útgjöld með hliðsjón af útgjaldaskiptingunni í grunni vísitölu framfærslukostnaðar. Aðferðinni má lýsa þannig, að söluskattur sé hér reiknaður af ráðstöfunartekjum að frádregnum 35 000 krónum fyrir hvern fullorðinn í fjölskyldu framteljenda og 17 500 krónum fyrir hvert barn, auk 23% af ráðstöfunartekjum. T. d. er gert ráð fyrir, að hjón með tvö börn og 700 000 króna ráðstöfunartekjur greiði söluskatt af 434 000 króna stofni. Þessi áætlunaraðferð byggist því að öllu leyti á skattframtöldum tekjum. Áhrif söluskattsbreytingar á ráðstöfun tekjuskattfrjálsra tekna koma þannig ekki fram hér.

Dæmum þessum er ætlað að gefa hugmynd um áhrif skattskerfisbreytingarinnar eftir tekjuhæð og fjölskylduáðstæðum. Nokkuð skortir á, að nægar upplýsingar séu til, til þess að meta söluskattsbyrði einstaklinga til fullnustu, og er reyndar vafasamt, að það verði nokkurn tíma gert svo óyggjandi sé. Í þessu sambandi er þó rétt að nefna, að með þessari aðferð eru söluskattsáhrifin án efa fremur ofmetin en vanmetin, vegna þess að hér er gert ráð fyrir, að söluskattsbreytingunni sé allri velt út í verðlagið, sem fræðilega séð er ekki sjálfsagður hlutur, heldur fer eftir markaðsáðstæðum.

Loks skal á það bent, að þegar metið er gildi talnanna, sem sýna lækkun heildarskatta, þarf að hafa í huga, að hér er um tekjuskattfrjálsar hagsbætur að ræða.